

jat. 14. 4. 1950

Kertomus Orijattilan Pennalan kivikautisen löytöpaikan kaivauksesta.

(Kertomukseen liittyy 3 karttaa sekä K.M. n:o 12253:1-12).

Helmiukuussa 1948 löysi maanvilj. Kauko Korvisto Orijattilan Pennalan kylässä omistamansa Aletalon maalla suomundan oltava n. 1.6 m syvästi puseineen kätkelmän, jota arveli penjalakeen asaksi. Löytö kiinnosti häntä niin määrin, että hän oli sen tallen ja ilmoitti asiasta Muinaistieteelliselle toimikunnalle. Pari kolme päivää tämän jälkeen matkustivat maisteri Eino Nikkila kansallismuseon kansatieteellisellä osastolla ja metsänhoitaja V. E. Valopirtti geologisella tutkimuslaitoksella paikalle ja saivat löydön, johon kuuluu myös pari pienä saviastian murusta löydettyjä k.o. mon pumalla, kattuunsa että olivat löytökohdasta, missä oli pumasta viivipähkinää (Tropa palans), maanäytteen sarjan erään iän määräämiseksi jutepölyanalyttisellä tutkimusmenetelmää käyttäen.

Kansallismuseossa osoittautui maanvilj. k. Korviston arvelu oikeaksi. Eino oli penjalakeen kanta kätkelmä (K.M. 12057:1.-ts. SM 1949, n. 36-38). Muodoltaan se liittyy ns. keltikuumenalliseen tyyppiin, jota maastamme on varhempiin tavattu seitsemän kappalella, Ruotsista yksi ja Uralilta yksi. Tyyppi on meillä iätty tyyppillisen kumpalera miikan aikaisempi ja sijaitsee tähän kulltuuri piiriin kuuluvalta (ts. V. Luho, SM 1949). Orijattilan jales olisi näin ollen kivikautinen, mihin myös jalakeen piinassa tavattavat veiston jäljet viittaavat.

Koska kyse mykessä siis oli tärkeä eihistoriallinen löytö,

0221 V. 11 21
oli allekirjautanut Muinaistieteellisen Seurakunnan määräykseen
löytöpaikan tarkemman tutkimisen kesän 1949 koulutyöohjelmassa.

*

Löytöpaikka sijaitsee Lahden-Pukkilan maantien varrella, sen
itäpuolella, Lahdesta noin 7 km linuntietä (maantietä 9 km) ete-
läin, Orimattilan pitäjän Pennalan kylän pohjoispuolella Ales-
talon maalla, aavinpaikankuudesta noin 700 m pohjois-suhteeseen
olevalla ruopellolla (ks. liite kartta). K.o. peltö on matalan poh-
jois-suhteis - etelä-suhteis maunlaisen noin 6 km pitkän ja noin 12 km
leveän (suurin leveys) alangon pohjois-osa. Alanko alkaa pohjois-
sa suunnilleen Orimattilan Renkojärven kylän etelä-puolelta
ja jatkuu milloin kavelen milloin levelen Mäkelän ja Viren-
ojan kyläin kielijärvelle. Varsinaisen sovien osa päättyy kuitenkin
jo varhemmin, Pyssymäestä jonkin verran etelään, Pennalan ja
Mäkelän kyläin raja-osailla ja sen pituus on suunnilleen nelisen
kilometriä. Alangon korkeus nykyisestä merenpinnasta on venä-
läisen topografi-kartan mukaan n. 69.5 m (Taloudellisella kartta-
lehdellä III:7 on sen korkeudeksi merkitty 69 m) ja 72.5 m korkeus-
käyrä kiertää sen reunaja (ks. liitteessä mainittua topografi-karttaja).
Suosalangon pannailla kiertoi Alestalon isäntä löytyneen joitakin
kivielementtejä ja itä-alangosta, muista kivien sarvet sekä kalunpyydys-
sen viittäisiä ohuita pumppuikkaja ja liistäkkeitä - viimeksi
mainitut Alestalon maalla, lähellä jalakkeen kättelemaa löytö-
kohdtaa. Muun välj. koiriston opastuksella löytyi allekirjautannut
suon reunalla myös kivikautisen aavinpaikan. Se sijaitsee ma-
lalalla, hiikkaisella, lounaaseen viittävillä peltö nimellä
Alestalon maalla, jalakkeen kättelemaa löytö-kohdasta satamitta
metriä itä-itä-suhteeseen (ks. liite kartta 1). Sen pohjoispuolella virtaa

nykyisin ns. Majanpuro kallioiden aavinpaikka, nimeltään jonnekin
saarekkeeseen. Aikaisemmin on puro kiertänyt nimeltään Eteläpuo-
lille, mutta vielä näkyi kartalla luttu 1, mutta on - Alustalon
isännän kurottaman mukana - ohjalla siltönnin nykyiseen uomaan-
sa. Tähti aavinpaikalla ovat peräin ne pari savisehän murusta,
jotka maistoi G. Kikkilä l'os kausallimukseen yhdessä jalakseen
kanta kalliokunnan kanssa (KM 12057:2).

Tarkoituksena oli kohdistaa varsinainen luttu-nuus ruolle, jalakseen
kalliokunnan löytökohtalle, mutta työvoiman puutteen takia oli
täältä löydettyä pari pienen kiveä kiviainekseen, joka ei josta-
mitä tulokseen: mitään löytöä ei tehty luttuun otamalla vesipähtä-
mä, jota paikalla on runsaasti. Sen sijaan tarkastettiin tarkoin
luttuittavissa oleva osa vasta löydetyistä kiviaineksestä aavinpai-
kasta. Täältä saatiin kiviaineksen pari lapea kivistä, n. 12-1 m
leveä, koko aavinpaikan leveydellä Majanpuroa ja viljelyksen,
oraan välillä. Aavinpaikka ei ole suuri, vain noin viittä-
kymmentä metriä leveä ja pari kymmentä jalka - edellisen puolella
länsi - itä suuntaan, jalkain väinen pohjois - etelä suuntaan.
Majanpuroa pohjoispuolella aavinpaikka ei näy, jalkuun, mutta
puroa uoma on leikannut jalka lapean kivistä kulluuniker-
pasta. Maasto-merkittään ja kirkko kuvallisen aavinpaikka
muistuttaa suuresti kirkkopuun uoma lapeen Tengon Nyäkiriin
muora kuraamista aavinpaikka.

Kulluunikerroksen rakennus luttuilla kivistä oli kalli-
mäerin n. 30 m - turvekerrusta ei ollut juuri lainkaan - ja jini
oli aavinpuroa partaalla hajonneen luttuajan jäännös. Löydök-
siä kertyi 12 luttuunumeroa (KM 12253:1-12):

hiosta laskoja ja sellisten kappaleita	2 kpl.
saviaastian palasia	118 "
pieniä	1 "
piikappaleita	1 "
ji - eli linssi-ihon näisiä	12 "
ihon - eli vasara kiota (kvartti)	1 "
kvartti-ihon näisiä	105 "
palaneita luunpurjia	n. 45 p
hiiltä	

Keraamikka ja linssi ajoittavat auringonkiven tyyppilliseen kam-
pakeramiikan ikänselke ja sijaittavat sen tähän kullausjärven
kuuluvaksi. - Auringonkiven välittömästi lähyydestä tavattu rem-
jalakkeen kaltevuus ja maanv. kairuiston mainitsemat kaltevyys-
syksen jäljet lienevät melkein saman aikaiset. Varmuuden
saamiseksi arviota olisi paikalla suoritettava vielä linssi-
mukaisia, ainakin paksuus kairan noin pari metriä leveä kooja
aurinkokallia alas molle sen löytö-tason määrin mukaisiin, joihin
aurinkokallia veten ~~jälkeen~~ mukavalla varmuudella joutu-
neet kvartsi- ja pi-ihon näiset sekä saviaastian palaset ovat asettu-
neet. Tällä toteutuksella olisi ensiluokkaisien tärkeitä merkitys turus-
geologiselle tutkimukselle varsinkin sen ajan kirkkaan määrätön mi-
nelle milloin se on Etelä-Suomessa yleistynyt; tällä kyy-
myksellä ovat tulokset näet jätetty eri mieltä.

Tutkimukset Osmalla Pannolassa suoritin keuhkokuumeen
lopulta v. 1949.

Helminginä 14 p:nä huhtikuun 1950

Vilho Suho

Kp 116

Orionstjärna, Pennala, Alectalo
1:100
Pint. O. Linder
40

x	<u>II</u>	x	<u>I</u>	x
	113		107	1

x		x		x
	111		106	2

x		x		x
	109		110	3

x		x		x
	109		115	4

x		x		x
	220		228	5

295
196
295
295
196
295

295
196
295

x	—————			x
				6

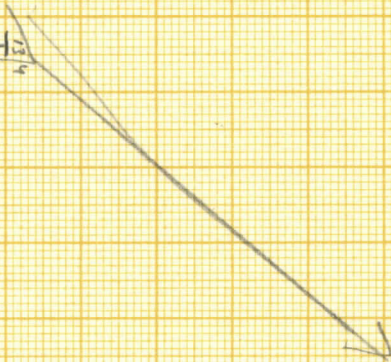
x		x		x
				7

x		x		x
				8

x		x		x
				9

x		x		x
				10

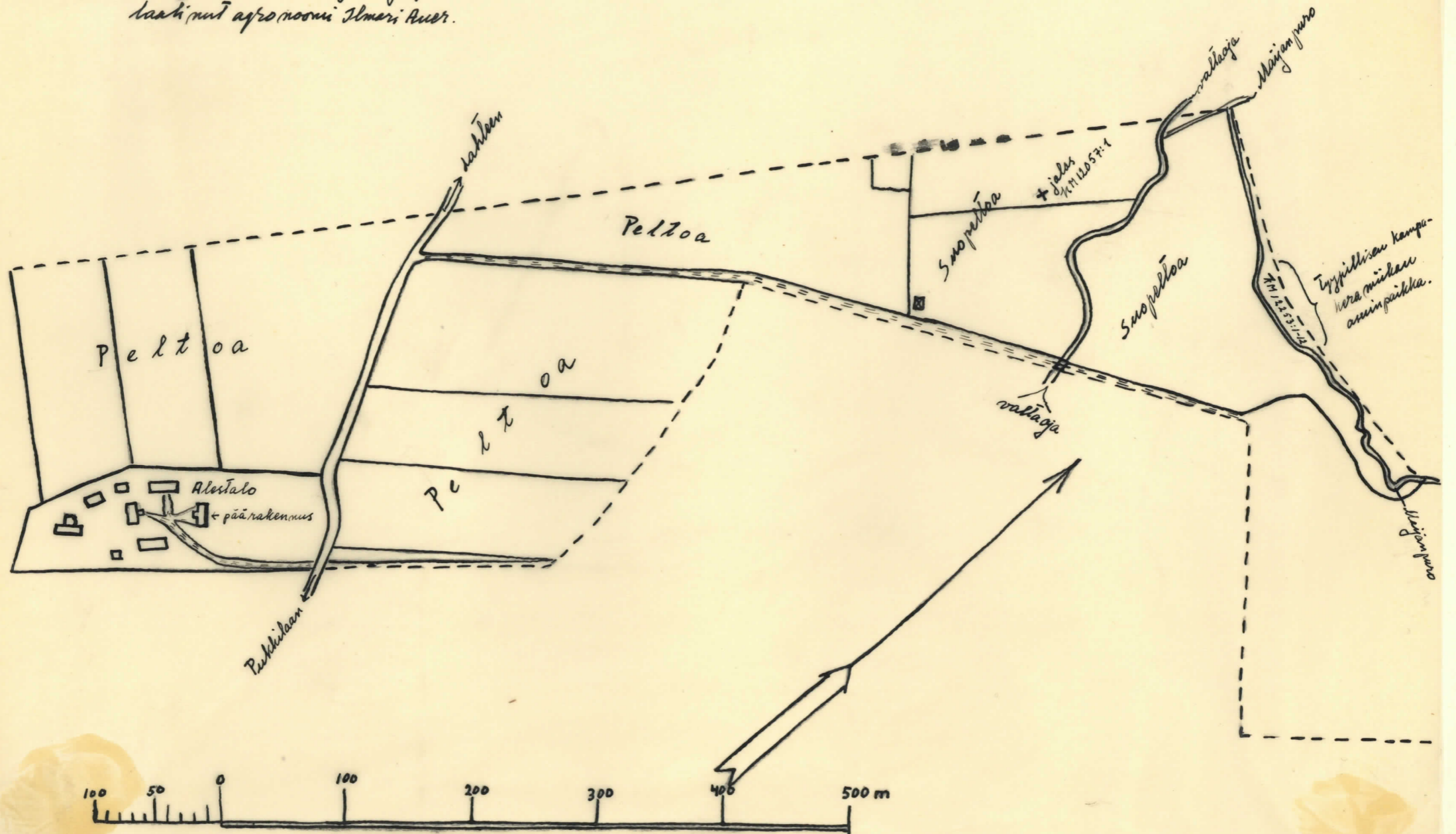
x		x		x

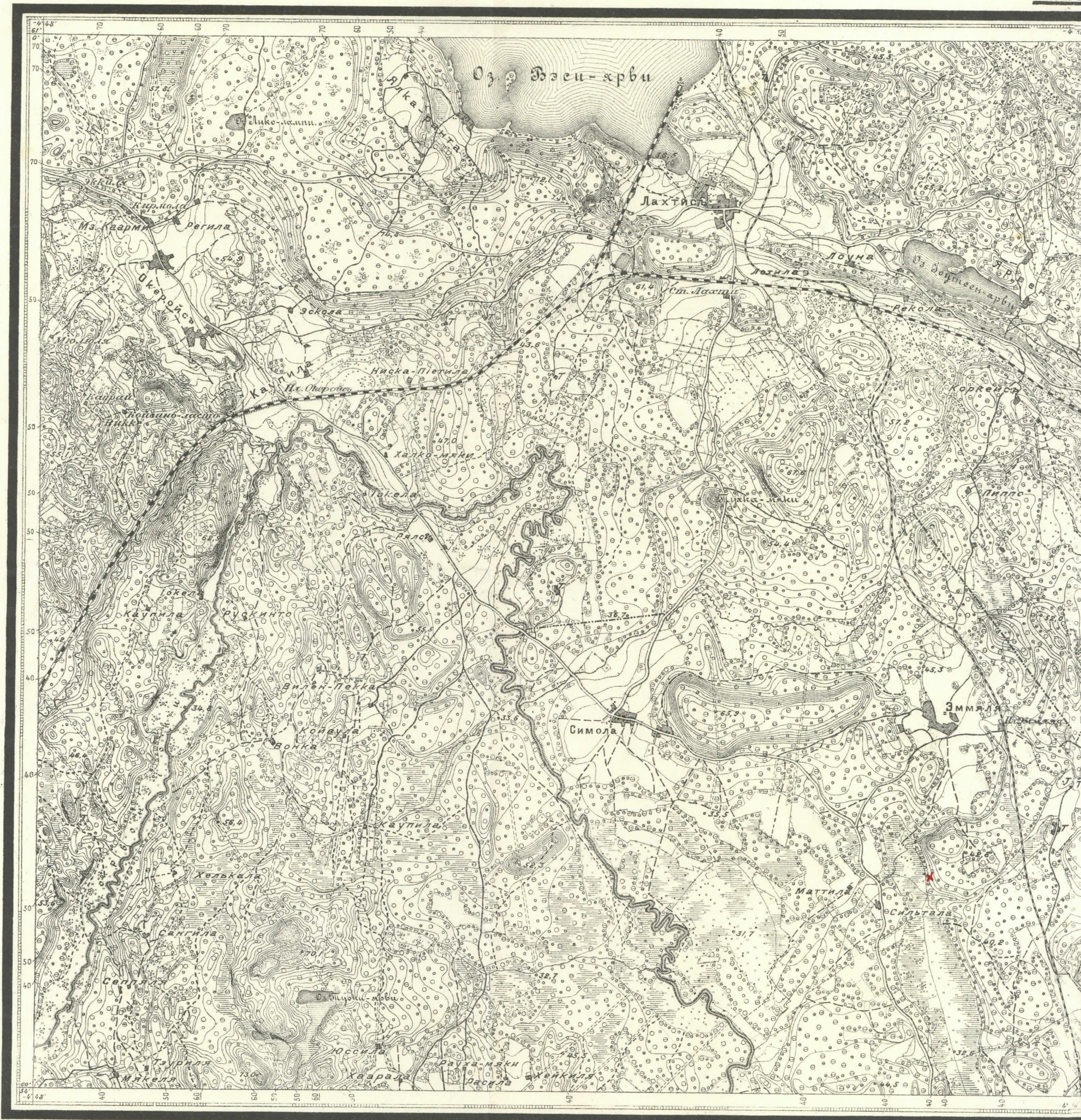

Jäljennös (Teknyt V. Luho 1949)

Alestalon tilan kartta
Osmattilan pitäjässä Nudenmaan läänissä
kartoittanut k. Saarnivaara ja viljelysuunnitelman
laatinut agronomi Ilmari Ruus.

Kartta liite 1.
diittyy V. Luhon kart. kertomukseen v. 1949.

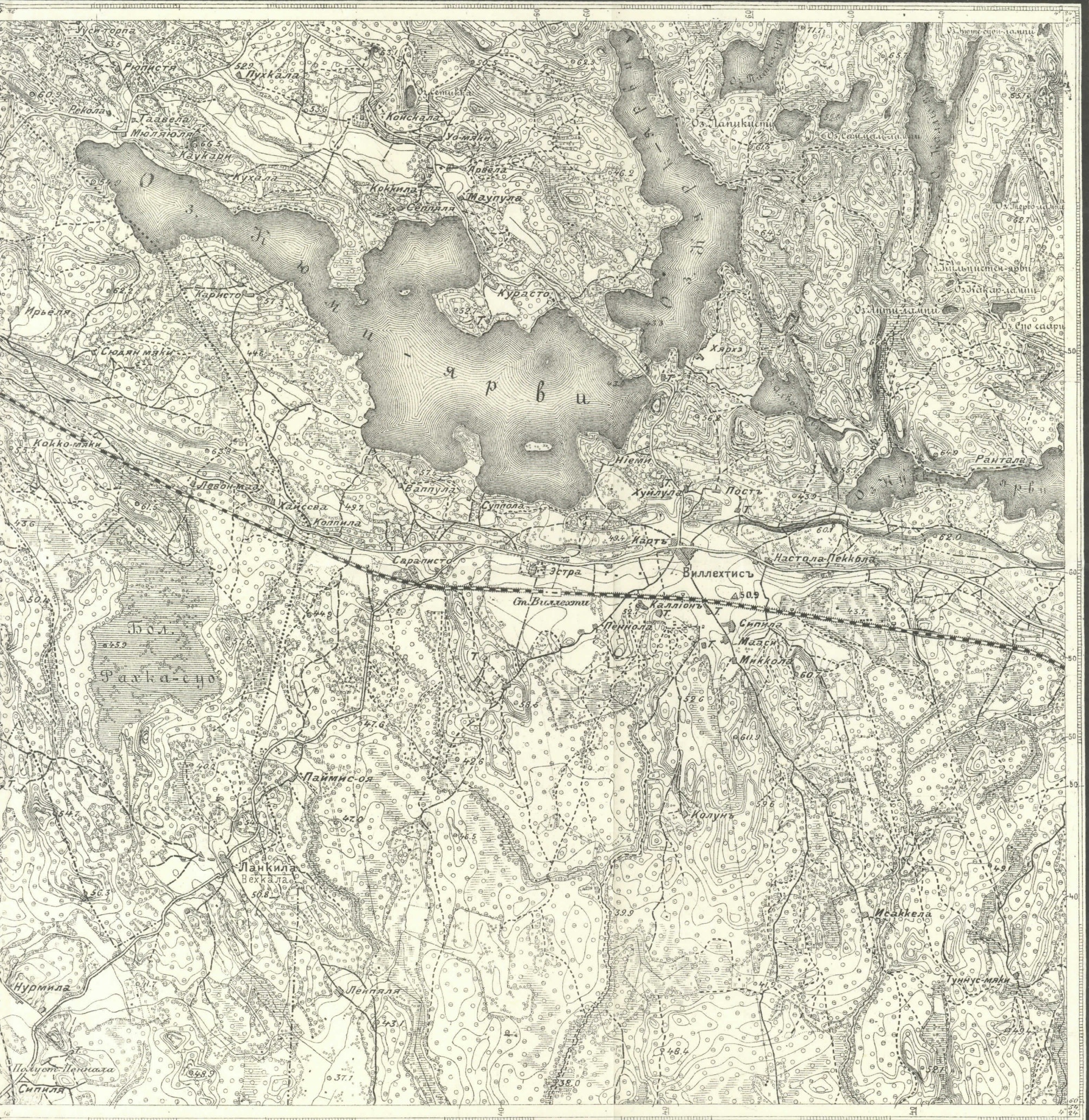

Kartta liite 2a
Liittyn V. Luhon kais. Karttamies
v. Ma 1949.

РЕТНО

XIV-34

ПЕРНО И ХОЛЛОЛА УЅЗ.

000 1000 1200 СМ.

X Orijattilan Pentolan Alastalon kirkonkylän ainiiraitikka.

ПЕЧАТАНО ВЪ 1-1910 г.